

Acının Tarihi

Roselyne Rey

Çeviri: Ayşe Meral

Jean Cambier ve Jean-Louis Fischer'in
Sonsözleriyle

ROSELYNE REY

1951 ile 1995 yılları arasında yaşamış olan Roselyne Rey, Fransa'da oldukça tanınmış bir bilim tarihçisidir. Rey, Paris'teki Centre National de la Recherche Scientifique'de uzun yıllar görev yapmış ve tıp tarihi alanında uzmanlaşmıştır.

AYŞE MERAL

1971 yılında doğan ve 1990 yılına kadar Fransa'da yaşayan Ayşe Meral, Galatasaray Lisesi'nden mezun olduktan sonra İstanbul Üniversitesi Fransız Dili ve Edebiyatı bölümünde eğitimini sürdürmüştür. 1995 yılında başladığı çevirmenlik mesleğine hâlen devam etmektedir. Albaraka Yayınları'nda Ernest Renan'ın *İbn Rüşd ve İbn Rüşdçülük* eserini Türkçeye kazandırmıştır.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	13
1. YUNAN-ROMA ANTİKÇAĞI	
ANTİK YUNAN DÜNYASINDA ACININ ANLAMLARI VE SÖZLÜKSEL TEMSİLLERİ	21
Homeros'un Metinlerinde Acının Kelime Dağarcığı	23
Tragedya Yazarlarında Acı: Sofokles Örneği	26
Hipokrat Derlemesi'nde Acının Anlamı.....	30
M.Ö. III. YÜZYILDA İSKENDERİYE'NİN YÜKSELİŞİ	
HEROPHİLOS VE ERASİSTRATOS	37
I. YÜZYILDA ROMA TIBBİ: TIBBİ VÜLGARİZE EDEN VE ANSİKLOPEDI HÂLİNE GETİREN CELSUS	40
EŞSİZ BİR KLİNİSYEN: KAPADOKYALI ARETAEUS	43
PERGAMALI GALENOS: ACI, DOKUNMANIN BİR BİLEŞENİ	46
ANTİKÇAĞ FELSEFELERİ VE ACI: BİRKAÇ DEĞERLENDİRME.....	53
2. GEÇ ANTİKÇAĞ VE ORTAÇAĞ	
ORTA ÇAĞDA GALENOSÇULUK.....	62
DOĞU'DAN BATI'YA TIBBİ BİLGİNİN AKTARIMI.....	64
HRİSTİYANLIK VE ORTAÇAĞDA ACI	65

3. RÖNESANS ACISI

BİREY VE ACI DENEYİMİ	71
ANATOMİNİN YENİLENMESİ	75
AMBROİSE PARÉ: SAVAŞ CERRAHLIĞININ KEŞİFLERİ.....	78
SAKİNLEŞTİRİCİLER: LİGATÜRDEN “HAFİF VİTRİOLA” [LOKMANRUHU]	82
SONUÇ	89

4. KLASİK ÇAĞDA ACI

KARTEZYEN MEKANİZM VE DUYUM TEORİSİ	92
HAYVAN-MAKİNE VE ACI	98
THOMAS WİLLİS:ACI VE REFLEKS HAREKETİ.....	101
SYDENHAM’IN PRATİK TIBBİ: LAVDANOMUN MÜKEMMELLİĞİ.....	104
XVII. YÜZYILDA FRANSA’DA ACI VE DİN: BİRKAÇ SORU	107

5. AYDINLANMA ÇAĞINDA ACI

ACININ DEĞERİ VE ŞEKİLLERİ: ACININ BİR SEMİYOLOJİSİ İÇİN	113
Acının Değeri ya da Faydalılığı	113
Ağrı Şekilleri	116
Ağrının Yerinin Belirlenmesi ve Acının Merkezi: Organdan Dokuya.....	119
Acıyı Değerlendirmesini Bilmek: Hastanın Sorgulanması.....	121
AĞRI SORUNUNA KARŞI FARKLI TIP EKOLLERİ.....	124
Mekanizm ve Ağrı.....	124
Animizm ve Acının Psikolojik Yorumu	128
ACININ FİZYOLOJİK KOŞULLARI: DUYARLILIK ÜZERİNE TARTIŞMA..	130
Haller ve İrrite Olabilen Bölgeler ile Duyarlı Bölgelerin DeneySEL Olarak Belirlenmesi.....	131
Vitalistlerde ve İdeologlarda Duyarlılık Kuramı.....	137
“SEMPATİLER” ÖĞRETİSİ YA DA ACININ YOLCULUKLARI.....	146
AYDINLANMA ÇAĞINDA ACININ TERAPÖTİĞİ	149

6. XIX. YÜZYIL: BÜYÜK KEŞİFLER

ACİZ BAŞKALDIRILAR ZAMANI	160
Tahammül Edilemez Deney: XIX. Yüzyılın Başlarında	
Larrey ve Savaş Cerrahisi.....	160
Moksa: “Tek Başına Adı Bile Hastaları Dehşete Düşürmeye	
Yeten Bir Tedavi Yöntemi”	163
“Yapay yollarla acıdan kaçınmak boş bir hayaldir”	
(Velpeau 1840)	165
XIX. Yüzyılın Başlarında Uyuşturucu Gazlar:	
Zevkten Ölmek mi?	167
İlk Adım: Morfinin Ayırıştırılması	172
ANESTEZİ İLE İLGİLİ TARTIŞMALAR: BİR DEVRİM YILI, 1847	177
Lokal Anestezi: İlk Adımlar.....	204
DENEYSEL FİZYOLOJİ VE ACININ AÇIKLAMASI:	
SPESİFİKLİK ARAYIŞI.....	215
Duyarlılık ve Hareket: İşlevlerin Spesifikleşmesi	216
Johannes Müller ve Sinirlerin Spesifik Enerjisi	219
Dokunma Duyumlarının Ayrımcılığı:	
Klinik Gözlemler ve “Acının Anlamı”	224
Wallerci Dejenerasyon Yöntemi:	
Sinir Sisteminin İncelenmesinde Bir Dönüm Noktası	228
Claude Bernard ve Kürarizasyon Deneyleri:	
Spesifiklik mi, Spesifikleşme mi?	230
Brown-Séguard, İlikte Duyumların Çapraz İletimi	
ve Biyoloji Topluluğu	234
Von Frey ve Spesifiklik Kuramı	244
Goldscheider’de Sumasyon Kuramı	247
XIX. YÜZYILDA AĞRILAR VE HASTALIKLAR	250
Nevralji ve İntihar Girişimi Weir Mitchell:	
Travmatik Kökenli Ağrılar ve Kozalji.....	256
Charcot, Salpêtrière Kliniği ve Sinir Hastalıkları:	
İlerleyen Lokomotor Ataksi Örneği	259

Zenginlerin Ağrıları, Fakirlerin Ağrıları: Yok Edilmesi Gereken Bir Efsane mi?.....	262
TANI İLE TEDAVİ ARASINDA: ACIYA KARŞI MÜCADELEDE	
GELECEĞİN TEKNİKLERİ	269
Elektrik ve Tıp	269
Bütünüyle Hâkim Olunamayan Bir Silah, Hipnoz.....	279
7. İLETİŞİM STRATEJİSİ.....	291
XX. YÜZYILIN BİRİNCİ YARISINDA ACIYA İLİŞKİN	
YAKLAŞIMLAR	291
SİNİR SİSTEMİNİN İNCELEME YÖNTEMLERİNDE	
DEVAMLILIK VE YENİLENME	294
Déjérine, Anatomi-Kliniğin Altın Çağı ve Sınırları	294
Beynin Lokalizasyonu ve Acı Merkezlerinin Lokalizasyonu:	298
Deneme Yanılma ve Çıkmazlar	298
Head, Epikritik Duyarlılık ve Protopatik Duyarlılık	307
ACININ YERİ-SÜRESİ	311
Sherrington ve Sinir Sisteminin Entegrasyonu Kavramı.....	311
Herbert Spencer'in Mirası, Evrim Kuramı ve Acının Dili.....	318
Acıya Karşı Savunma Mekanizmaları.....	319
Embriyolojik Yöntem ve Çocukta Acının Analizleri Üzerindeki Sonuçları	324
Sinir İnfluksunun Zamanı ve İletkenliği.....	328
“Acı Lifleri”: İletim Hızı ve İki Zamanlı Yanıt.....	333
AĞRI CERRAHİSİ.....	341
Ağrılar ve Sempatik Sistem.....	343

SONUÇ.....	358
SONSÖZ, J.-L. Fischer	363
KAYNAKÇA	377
SÖZLÜKLER VE ANSİKLOPEDİLER.....	378
YAZARIN SÖZLÜKÇESİ:	379
DİZİN.....	389

Teşekkürler. Bu eser, tarihçi kaygılarım ile, günümüzde her ikisi de acı sorunları üzerinde çalışan Daniel Le Bars (Inserm) ve Jean-Claude Willel'in (Pitié-Salpêtrière) çalışma alanlarının geçmiş dönemlerine duydukları ilginin karşılaşmasından doğdu. Onlar ve bu girişime katılan Société Française de la Douleur'deki [Fransa Acı Derneği] küçük meslektaş grubu sayesinde verimli bir diyalog oluştu ve birkaç yıldır da bu diyalog devam ediyor. Hepsine içtenlikle teşekkür ederim.

Benimle her zaman aydınlatıcı ve heyecan verici birkaç görüşme yapmayı kabul eden D. Albe-Fessard'a da teşekkür ederim. Son olarak, her zaman olağanüstü çalışma koşulları bulduğum Tıp Üniversitesi Kütüphanesi'nin müdürleri olan sayın B. Molitor ve R. Rivert'in yetkinlikleri ve bana zaman ayırmaları olmasaydı bu kitap ortaya çıkamazdı.

Bu eserin birinci baskısı (1993), Jean-Louis Fischer'in yönettiği La Découverte Yayınları'nın "Bilim Tarihi" koleksiyonunda yayımlandı ve Société Française de la Douleur'ün desteğiyle gerçekleşti, ayrıca aşağıdaki kuruluşların da yardımlarından faydalandı: Association pour la neuro-psycho-pharmacologie [Nöro-Psiko-Farmakoloji Derneği], Fondation Mérieux [Mérieux Kuruluşu], Institut de recherches internationale Servier [Uluslararası Servier Araştırma Enstitüsü], Laboratoires Houdés [Houdés Laboratuvarları], Laboratoires Synthelabo [Synthelabo Laboratuvarı], Laboratoire UPSA [UPSA Laboratuvarları].